

महाराष्ट्र पोलीस अधिकारी /कर्मचारी यांना प्रशंसनीय सेवेबद्दल धातूची बोधचिन्हे, प्रशस्तीपत्रे प्रदान करण्याबाबत तसेच नक्षलग्रस्त भागात काम करणाऱ्या पोलीस अधिकारी/ कर्मचारी यांना विशेष सेवापदक प्रदान करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

गृह विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: पीएमडी-१२१२/प्र.क्र.१६६/पोल-१

गृह विभाग, मंत्रालय,

हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा रोड, मुंबई-४०० ०३२,

दिनांक: २९ एप्रिल, २०१६

वाचा :-१) शासन निर्णय, गृह विभाग क्र. पीएमडी-१२९०/२२४४/प्र.क्र.९१/पोल-१,

दि. २२.०७.१९९२, दि. १०.११.१९९३ व दि.१६.०१.२००२.

२) शासन निर्णय, गृह विभाग, क्र. पीएमडी-१२०७/प्र.क्र.८७/पोल-१,

दि.१०.०७.२००७.

३) पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांचे पत्र क्र. पोमंस/विशा-१०/

९७२७/५१/२००९, दि.३१.०७.२०१२, दि.०४.१०.२०१२, दि.१९.१०.२०१५

प्रस्तावना :-

महाराष्ट्र पोलीस अधिकारी /कर्मचारी यांना प्रशंसनीय सेवेबद्दल धातूची बोधचिन्हे, प्रशस्तीपत्रे प्रदान करण्यास तसेच नक्षलग्रस्त भागात काम करणाऱ्या पोलीस अधिकारी/ कर्मचारी यांना विशेष सेवापदक प्रदान करण्याकरीता उपरोक्त क्र.१ येथील दि.२२.०७.१९९२ च्या शासन निर्णयान्वये विशिष्ट कार्यकाळ/ कर्तव्य पूर्ण करणा-या ५० पोलीस अधिकारी/ कर्मचाऱ्यांना पोलीस महासंचालकांकडून बोधचिन्हे व प्रशस्तीपत्रक देण्याचा निर्णय घेण्यात आला होता. तदनंतर, शासन निर्णय दि.१०.११.१९९३ अन्वये बोधचिन्हांची संख्या १०० एवढी करण्यात आली होती. त्यामध्ये शासन निर्णय दि.१६.०१.२००२ अन्वये सुधारणा करण्यात येऊन राष्ट्रपती पोलीस पदक/पोलीस पदक धारकांनाही पोलीस महासंचालकांचे बोधचिन्ह व प्रशस्तीपत्र देण्याचा निर्णय घेण्यात आला होता. तदनंतर पोलीस महासंचालकांच्या बोधचिन्हांची संख्या शासन निर्णय दि. १०.०७.२००७ अन्वये २५० एवढी निश्चित करण्यात आली होती.

मागील काही वर्षात पोलीस दलाच्या संख्येत झालेली वाढ विचारात घेता, पोलीस महासंचालकांच्या बोधचिन्हांमध्ये वाढ करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. त्याचप्रमाणे उपरोक्त क्र.१ व २ येथील शासन निर्णयान्वये वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या सूचना, अटी व शर्तीमध्ये आवश्यक तेथे सुधारणा करून त्या एकत्रित स्वरूपात उपलब्ध करून देण्याची बाब शासनाच्या

विचाराधीन होती. आता उपरोक्त क्र. १ व २ येथील शासन निर्णयान्वये निर्गमित केलेले आदेश या आदेशान्वये अधिक्रमित करण्यात येत असून या संदर्भात खालील प्रमाणे सुधारीत आदेश निर्गमित करण्यात येत आहेत.

शासन निर्णय:-

महाराष्ट्र राज्य पोलीस दलातील अधिकारी व कर्मचारी यांची संख्या २.४० लाख एवढी आहे. प्रतिवर्षी त्यामध्ये काही प्रमाणात वाढ होत आहे. ही बाब विचारात घेता, पोलीस महासंचालकांच्या बोधचिन्हांची संख्या ५०० एवढी निश्चित करण्यात येत आहे. सदर निर्णय हा शासन निर्णय निर्गमित झाल्याच्या दिनांकापासून लागू होईल.

२. या शासन निर्णयान्वये निर्धारित केलेली पोलीस महासंचालकांची ५०० बोधचिन्हे खालील बाबतीत उत्कृष्ट कामगिरीबद्दल पोलीस अधिकारी/ कर्मचारी यांना प्राधान्याने देण्यात यावीत.

- १) ज्या पोलीस अधिकारी/कर्मचाऱ्यांना लागोपाठ तीन वेळा राज्य शासनाने शिफारस केल्यानंतरही राष्ट्रपती पोलीस पदक/ पोलीस पदक प्रदान करण्यात आलेले नसेल, अशा पोलीस अधिकारी/कर्मचाऱ्यांना पोलीस महासंचालकांचे बोधचिन्ह व प्रशस्तीपत्रक प्रदान करण्यात यावे. ज्या पोलीस अधिकारी/कर्मचाऱ्यांना पोलीस महासंचालकाचे बोधचिन्ह व प्रशस्तीपत्र मिळण्यापूर्वी राष्ट्रपती पोलीस पदक /पोलीस पदक मिळेल त्यांनाही पोलीस महासंचालकाचे बोधचिन्ह व प्रशस्तीपत्र देण्यात यावे.
- २) दरोडेखोर गुन्हेगारांच्या टोळ्या किंवा अघोर व तंत्रबद्ध गुन्हे करणाऱ्या गुन्हेगारांच्या विरुद्ध करावयाची कारवाई.
- ३) सर्व प्रकारच्या सनसनाटी व कठीण गुन्ह्यांचा यशस्वीपणे शोध लावून तपास करणे.
- ४) नैसर्गिक आपत्तीच्या वेळी मदत कार्य करणे.
- ५) जनतेच्या समस्या सोडवून पोलीसांची प्रतिमा उजळ करणे.
- ६) राष्ट्रीय स्तरावरील खेळांत प्राविण्य दाखविणे.
- ७) पोलीसांच्या कामात सुधारणा घडविण्याकरीता कार्यवाहीत आणता येतील अशा सूचना करणे.
- ८) २५ वर्षांच्या सेवेचा अभिलेख उत्तम राखल्याबद्दल.
- ९) पोलीस मोटार परिवहन विभागातील चालक वर्गाने अपघात न करत २० वर्षांचा सेवाभिलेख उत्तम ठेवल्याबद्दल.
- १०) विशेष शाखेत (प्रशिक्षण संस्था धरून) ५ वर्षे उत्तम कामगिरी केल्याबद्दल.
- ११) प्रशंसनीय स्वरूपाचे अन्य दृश्य व अत्युत्तम काम केल्याबद्दल.
- १२) गडचिरोली व चंद्रपूर तसेच राज्यातील ज्या जिल्ह्यात नक्षलवाद्यांच्या हिंसक व बेकायदेशीर कारवायांना परिणामकारकरीत्या आळा घालण्यासाठी शासनाकडून लागू

करण्यात आलेल्या कृति योजनेच्या जिल्ह्यामध्ये नेमण्यात येणाऱ्या पोलीस अधिकारी/कर्मचाऱ्यांना तसेच, वरील विभागात नक्षलवाद्यांच्या हालचाली टिपणारे गुन्हा अन्वेषण विभाग (गुप्तवार्ता) मधील पोलीस अधिकारी/कर्मचारी यांना तेथे दोन वर्षे पूर्णपणे खडतर सेवा केल्यानंतर (तीन वर्षांच्या कालावधीत खंडीत कालावधी एकत्रित करून होणारा कालावधी धरून) व वरील विभागात बंदोबस्ताकरीता नेमण्यात आलेले राज्य राखीव पोलीस बलातील जे अधिकारी/कर्मचारी तीन वर्षांमध्ये एक वर्षाचा सेवाकाळ पूर्ण करतील त्यांना “विशेष सेवा पदक” प्रदान करण्यात यावे.

१३) या ५०० बोधचिन्हांपैकी २० टक्के म्हणजे १०० बोधचिन्हे चकमकीमध्ये जखमी झालेल्या, अतिरेक्याविरुद्ध व नक्षलवाद्यांविरुद्ध केलेल्या कारवाईमध्ये सामील झालेल्या पोलीस अधिकारी/ कर्मचारी यांच्यासाठी राखीव ठेवण्यात येतील.

३. यासाठी होणारा खर्च मागणी क्र. बी-१, “२०५५ पोलीस-१०९-जिल्हा पोलीस (००)(०१)-जिल्हा पोलीस दल- २१ - पुरवठा व सामग्री (२०५५ ०१६८)” या लेखा शिर्षाखाली त्या-त्या वर्षासाठी मंजूर अनुदानातून भागविण्यात यावा.

४. सदर शासन निर्णय, वित्त विभागाचा अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक ४७३/१२/व्यय-७, दिनांक १२.११.२०१२ नुसार प्राप्त झालेल्या सहमतीने निर्गमित करण्यात येत आहे.

५. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या वेबसाईटवर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेतांक २०१६०४१८१९१९४२७८२९ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(चारुशीला तांबेकर)
सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

२. मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.

३. मा.राज्यमंत्री (गृह)(शहरे/ग्रामीण) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
४. मा. मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
५. अपर मुख्य सचिव (गृह) यांचे वरिष्ठ स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
६. प्रधान सचिव (विशेष) यांचे वरिष्ठ स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
७. प्रधान सचिव (अपील व सुरक्षा) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
८. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता/ लेखा परीक्षा)-१, महाराष्ट्र, मुंबई.
९. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता/ लेखा परीक्षा)-२, महाराष्ट्र, नागपूर.
१०. महासंचालक व पोलीस महानिरीक्षक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
११. महासंचालक, अँट्टी करप्शन ब्युरो, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
१२. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य पोलीस गृहनिर्माण व कल्याण महामंडळ मर्यादित, मुंबई.
१३. महासमादेशक, गृहरक्षक दल व संचालक, नागरी संरक्षण, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
१४. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य सुरक्षा महामंडळ, मुंबई.
१५. पोलीस आयुक्त, बृहन्मुंबई.
१६. सर्व पोलीस आयुक्त (लोहमार्गसह)
१७. आयुक्त, विक्रीकर विभाग, माझगांव, मुंबई.
१८. आयुक्त, अन्न व औषधे प्रशासन, म.रा. बांद्रा-कुर्ला संकूल, बांद्रा (पूर्व), मुंबई.
१९. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ, मुंबई.
२०. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य रस्ते विकास महामंडळ, मुंबई.
२१. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी लिमिटेड, मुंबई
२२. *सचिव, राज्य मानवी हक्क आयोग, मुंबई (पत्राद्वारे)
२३. *सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई (पत्राद्वारे)
२४. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य गृहनिर्माण महामंडळ, कलानगर, बांद्रे (पूर्व) मुंबई.
२५. सर्व अपर पोलीस महासंचालक
२६. संचालक, महाराष्ट्र पोलीस अकादमी, नाशिक
२७. सर्व परिक्षेत्रीय विशेष पोलीस महानिरीक्षक.
२८. नियंत्रक, वैध मापन शास्त्र, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
२९. सर्व जिल्हा पोलीस अधीक्षक.
३०. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई.
३१. निवासी लेखा परिक्षा अधिकारी, मुंबई.

३२. उप सचिव, वित्त विभाग (व्यय ७), मंत्रालय, मुंबई.
३३. सहाय्यक संचालक, भापोसे कक्ष, गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
३४. सर्व सह सचिव/ उप सचिव, गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई
३५. निवड नस्ती-पोल-१.

*पत्राद्वारे